

23.08.2022

Asia/5

§ 162

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle Aino Tuomisen valtuustoaloitteesta kävelyalueista koulujen ympärille turvallisuuden ja pihan viihtyisyyden parantamiseksi

HEL 2022-005412 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Pöydällepanoehdotus:
Ozan Yanar: Pöydälle

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti yksimielisesti Ozan Yanarin ehdotuksesta panna asian pöydälle.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Ulla Manninen, projektiarkkitehti, puhelin: 310 22493
ulla.k.manninen(a)hel.fi

Liitteet

1 Aloite Kävelyalueet koulujen ympäristössä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon liitteenä olevasta Aino Tuomisen valtuustoaloitteesta kävelyalueista koulujen ympärille:

Aloitteessa ehdotetaan, että Helsingin kaupunki selvittää kouluja ympäröiville kaduille liikennerajoituksia, joilla joko kielletään autoliikenteeltä läpiajo tai rajoitetaan nopeuksia. Aloitteen mukaan mainituilla rajoituksilla olisi myönteisiä vaikutuksia pyörällä ja kävellen saapuvien oppilaiden turvallisuuden sekä välituntipihan viihtyisyyden kannalta. Asiaa voitaisiin aloitteen mukaan mahdollisesti selvittää pilottikohteiden avulla.

Kaupunginhallitus on huhtikuussa 2018 hyväksynyt periaatteet nopeusrajoitusten määrittämiseksi Helsingissä (Kaupunkiympäristön julkaisu:

Nopeusrajoitusten määrittämisen periaatteet Helsingissä). Raportin mukaan koulujen läheisillä kaduilla voidaan käyttää muuta katu alhaisempaa nopeusrajoitusta, joka on tällöin 30 km/h. Lisäksi lasten turvallisuuden huomioimista koulujen läheisyydessä ohjataan liikennemerkkein Lapsia-varoituserkillä.

Kaupunkiympäristön toimialan liikenne- ja katusuunnittelu vastaa katu- ja suunnittelusta. Liikenneturvallisuus on liikennesuunnittelun keskeinen lähtökohta. Vastuu noudatettavien periaatteiden päivittämisestä sekä uusista liikenneturvallisuuteen tähtäävistä ohjelmista on kaupunkiympäristön toimialalla, jolla on asiantuntemusta arvioida kokonaisvaltaisesti liikennesuunnitteluratkaisuja liikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden kannalta sekä nähdä kehittämistarpeet. Kaupunginhallituksen maaliskuussa 2022 hyväksymässä Liikenneturvallisuuden kehittämissuunnitelmassa vuosille 2022-2026 on esitetty koulujen liikennejärjestelyjen turvallisuuteen tähtääviä toimenpiteitä, jotka liittyvät mm. saattoliikenteeseen ja lähikatuihin.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan keskeiset periaatteet koulujen fyysisten ympäristöjen suhteen ovat turvallisuus, terveellisyys ja toimivuus. Fyysiset ympäristöt käsittävät sekä itse koulurakennuksen että sen lähiympäristön, kuten koulun pihan. Sekä kevyen liikenteen että huolto- ja jätöliikenteen turvallisten ratkaisujen sekä viihtyisyyden tulee olla olennaisimmat lähtökohdat koulurakennuksen lähiympäristön suunnittelussa, mikä koskee sekä olemassa olevia kouluja että uudiskohteita.

Koulutonttien kaavoituksessa ja kouluhankkeiden suunnittelussa kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tekee yhteistyötä kaupunkiympäristön toimialan kanssa alkaen asemakaavoituksesta annettavista lausunnoista varsinaisen rakennuksen ja sen pihan suunnitteluun. Koulu- ja päiväkotihankkeissa käyttäjiä osallistetaan pihan ja huoltoyhteyksien suunnitteluun. Liikenneturvallisuuden kokonaisuuden keskeinen asiantuntemus on kuitenkin kaupunkiympäristön toimialalla.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta painottaa, että liikennesuunnittelussa oppilaiden turvallinen liikkuminen koulujen lähiympäristössä tulee olla keskeinen lähtökohta jatkossakin. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan yksiköissä käyttökokemuksen perusteella havaitut liikenneturvallisuushaasteet tulee huomioida ja käyttäjiä tulee kuulla koulujen lähialueita suunniteltaessa.

Helsingin kaupunkistrategian tavoitteena on kevyen liikenteen olosuhteiden parantaminen. Olosuhteiden kehittämistarve nousee esiin myös koulujen henkilöstön taholta saadussa palautteessa, jonka mukaan autolla tapahtuva saattoliikenne on usein liikenneturvallisuusriski kevyttä

liikennettä käyttäville oppilaille. Helsingissä kadun muuttamista pihakaduksi koulun yhteydessä on pilotoitu Suutarinkylän peruskoulun kohdalla osana Partnership for Healthy Cities –hanketta. Hankkeesta on laadittu loppuraportti ja kaupunkiympäristön toimialan mukaan pilotilla luotu toimintamalli on sovellettavissa myös muihin kouluihin.

Katutilan hyödyntämistä piha-alueena kasvatuksen ja koulutuksen tilojen yhteydessä on käsitelty aiemmin valtuustoaloitteen lausunnossa (kasvatus- ja koulutuslautakunta 3.3.2020, §46). Lausunnossaan kasvatus- ja koulutuslautakunta totesi tuolloin, että vastuu tämäntyyppisestä selvitystyöstä on kaupunginkanslialla tai kaupunkiympäristön toimialalla, jonka toimintaan katualueiden ja tonttien kehittäminen kuuluu. Pihakatutyypisten ratkaisujen kustannusten ei tule kohdistua kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

Kävelyalueiden suunnittelulle ja toteuttamiselle koulujen yhteyteen ei ole varattu erillistä kustannuspaikkaa talousarvioehdotuksessa. Lautakunta korostaa, että mahdollisten pihakatuhankkeiden kustannusten suuruus tulee selvittää ja sisällyttää ne kaupunkiympäristön toimialan katuhankkeiden talousarvioon.

Kaupunkiympäristölautakunta on lausunnossaan aloitteesta kannattanut (kaupunkiympäristölautakunta 21.6.2022, §396) kävelyalueita koulujen lähiympäristöön siten, että valmistelu ja kohteiden valinta tehdään yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa. Kaupunkiympäristölautakunta totesi lausunnossaan, että liikenteen rauhoittamiseen liittyvät ratkaisut tarkoittavat yleensä investointitarpeita, jotka selviävät tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa koulujen lähiympäristön katualueiden kehittämistä aloitteen mukaisesti toimialojen yhteistyönä. Lautakunta korostaa, että toimenpiteiden kustannusvaikutukset tulee selvittää kokonaisvaltaisesti. Toimintamallin laajentaminen vaatii myös toteutettujen kohteiden seurantaa ja käyttäjien kokemusten kuulemista.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt kasvatus- ja koulutuslautakunnalta lausuntoa 6.9.2022 mennessä kaupunginhallitukselle valtuutettu Aino Tuomisen ja 25 muun allekirjoittaneen valtuustoaloitteesta kävelyalueista koulujen ympärille turvallisuuden ja pihan viihtyisyyden parantamiseksi. Aloitteessa ehdotetaan, että Helsingin kaupunki selvittää kouluja ympäröiville kaduille liikenerajoituksia, joilla joko kielletään autoliikenteeltä läpiajo tai rajoitetaan nopeuksia. Aloitteen mukaan mainituilla rajoituksilla olisi myönteisiä vaikutuksia pyörällä ja kävellen saapuvien oppilaiden turvallisuuden sekä välituntipihan viihtyisyyden kan-

23.08.2022

Asia/5

nalta. Asiaa voitaisiin aloitteen mukaan mahdollisesti selvittää pilotti-kohteiden avulla.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Ulla Manninen, projektiarkkitehti, puhelin: 310 22493
ulla.k.manninen(a)hel.fi

Liitteet

1 Aloite Kävelyalueet koulujen ympäristössä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunkiympäristön toimiala

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 21.06.2022 § 396

HEL 2022-005412 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin kaupunki osallistui vuosina 2020–2021 Partnership for Healthy Cities -hankkeeseen. Bloomberg Philanthropies -säätiön tukemaan Partnership for Healthy Cities -verkostoon kuuluu maailmanlaajuisesti 70 kaupunkia ja se toimii yhteistyössä Maailman terveysjärjestö WHO:n sekä terveysjärjestö Vital Strategiesin kanssa. Suutarinkylän peruskoulu valittiin pilottikouluksi hankkeeseen.

Pilottihankkeessa lapsille annettiin mahdollisuus osallistua kouluympäristön muutoksien suunnitteluun. Suutarinkylän peruskoululla Töyrynummentie muutettiin pihakaduksi ja sen varrelle tuotiin istutuksia ja penkkejä. Koulun pihaan tuotiin liikkumiseen ja leikkeihin kannustavia puisia ”luotoja” ja koululaisten kanssa pihaan toteutettiin katumaalauksia. Lisäksi runkolukittavia pyörätelineitä tuotiin lisää.

Suutarinkylän peruskoululla toteutetussa pilottihankkeessa tavoitteena oli muodostaa toimintamalli, jolla saadaan lisättyä kävelen ja pyörällä tehtyjen koulumatkojen houkuttelevuutta ja turvallisuutta muokkaamalla koulun piha-aluetta ja lähiympäristöä. Luotu toimintamalli on monistetavissa kaikissa Helsingin kouluissa. Se antaa kouluille vapauden soveltaa mallissa esitettyjä toimenpiteitä parhaaksi katsomallaan tavalla, kunhan ne tukevat kaupungin tavoitteita lisätä kävelen ja pyörällä tehtyjen koulumatkojen määrää. Hankkeen loppuraportti on saatavissa osoitteessa: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/liikenne-ja-kartat/pyoraily/PHC-loppuraportti.pdf>.

Toimintamallin jalkauttaminen Helsingin kaikkiin kouluihin vaatii monen kaupungin toimialan välistä yhteistyötä ja resurssien kohdistamista. Toimintamallin jalkauttamista ollaan parhaillaan miettimässä Helsingin hyvinvointisuunnitelman (HYTE) päivittämisen yhteydessä. Vastuutahojen ja toimenpiteen määrittely tarkentuu loppuvuoden 2022 aikana.

Muita kävelyn ja koulumatkojen turvallisuuteen liittyviä toimenpiteitä on esitetty muun muassa Kävelyn edistämishjelmassa ja Liikenneturvallisuuden kehittämishjelmassa vuosille 2022–2026. Ohjelmat hyväksyttiin kaupunginhallituksessa maaliskuussa 2022. Kävelyn edistämishjelmassa on määritelty toimenpiteiksi muun muassa kävelyn suunnitelluuhjeen laatiminen, jalankulkuverkoston hierarkian määrittäminen ja kävely-ympäristön kokeilut. Näissä toimenpiteissä voidaan huomioida koulujen ympäristöt yhtenä lähtötietona ja toimintaympäristönä.

Liikenneturvallisuuden kehittämishjelmassa vuosille 2022–2026 on esitetty toimenpiteenä ”Koulujen ja koulureittien liikennejärjestelyjen turvallisuustarkastelut”, joissa tarkastellaan erityisesti saattoliikennejärjestelyjä, koulujen logistiikan järjestelyjä ja koulujen pihojen liikennejärjestelyjen kytkeytymistä katuverkkoon sekä rauhoitetaan koulujen lähellä olevien paikalliskatujen liikennemääriä ja ajonopeuksia. Pääverkolla tarkastetaan läheisten kadunylitysten turvallisuus. Toimenpiteessä tutkitaan alueellisten liikenneturvallisuusselvitysten tarkastelun ulkopuolelle jäävien koulureittien turvallisuutta. Toinen asiaan liittyvä toimenpide on ”Alueelliset liikenteen rauhoittamissuunnitelmat”, joissa tarkastellaan liikenteen rauhoittamista alueittain yksittäisten katujen sijaan. Rauhoittamiskeinot kohdentuvat paikallisverkkoon, ja niihin sisältyvät ajonopeuksien hidastamistoimenpiteet, läpiajon hillitseminen ja liikennemäärien vähentäminen. Lisäksi päivitetään liikenteen rauhoittamisen periaatteet erilaisilla alueilla ja kaduilla (aiemmat vuodelta 2009). Kolmas asiaan liittyvä toimenpide on ”Alueelliset liikenneturvallisuusselvitykset”, joissa koulujen lähiympäristöjen liikenneturvallisuus on yksi tarkasteltava aihekokonaisuus.

Yhdessä näillä edellä mainituilla toimenpiteillä huomioidaan ja toteutetaan aloitteessa esitetyt toimenpide-ehdotukset. Kävelyalueiden lisääminen ja läpiajoliikenteen rajoittaminen pitää tarkastella kunkin koulun kohdalla erikseen. Mikäli koulu sijaitsee tonttikadun varrella, ovat mahdollisuudet rajoittaa autoliikenteen määrää ja ajonopeuksia hyvät. Jos koulu sijaitsee suoraan vilkkaan pääkadun varrella, läpiajoliikennettä ei usein ole tarkoituksenmukaista ohjata muulle katuverkolle eikä kävelyalueen lisääminen ole tällöin mahdollista pääkadulle koulun kohdalle. Tällöin voidaan kuitenkin varmistaa kadunylitysten turvallisuus muilla tavoin ja esimerkiksi tarvittaessa alentaa nopeusrajoitusta pistemäisesti. Lisäksi on mahdollista valvoa ajonopeuksia automaattisella kamera-valvonnalla. Liikenteen rauhoittamiseen liittyvät ratkaisut tarkoittavat yleensä investointitarpeita, jotka selviävät tarkemman suunnittelun yhteydessä. Saattoliikennettä koulujen lähiympäristössä voidaan vähentää infrastruktuuriin liittyvien toimenpiteiden lisäksi myös kampanjoinnilla ja tiedottamalla, joista ovat vastuussa kaupungin eri toimialat yhdessä muiden toimijoiden, kuten Liikenneturvan ja Helsingin liikenneturvalisuusyhdistyksen kanssa.

Lautakunta kannatti, että yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa valmisteltaisiin kävelyalueita koulujen lähiympäristöön, aloittaen kohteista joissa tähän on parhaat edellytykset

Käsittely

21.06.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Otso Kivekäs: Lautakunta kannattaa, että yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa valmisteltaisiin kävelyalueita koulujen lähiympäristöön, aloittaen kohteista joissa tähän on parhaat edellytykset

Kannattaja: Mia Haglund

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Otso Kivekkään vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen.

14.06.2022 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Jussi Yli-Seppälä, liikenneinsinööri: 31037054
jussi.yliseppala(a)hel.fi